

V. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ТА НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ІНШОМОВНІЙ АУДИТОРІЇ

УДК 811.161.2'243 : 044.738.5-057.87(072)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ УНІВЕРСИТЕТУ

Любов Мацько, Тамара Кудіна

*Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова,
кафедра стилістики української мови,
вул. Тургенєвська, 14, 01206, м. Київ, Україна
ел. пошта: kudin@npu.edu.ua
тел.: (044) 2359583*

Розроблено Інтернет-адаптоване навчально-методичне забезпечення викладання української мови як іноземної на підготовчому відділенні університету. Апробовано мережеві технології навчання з використанням розроблених систем.

Ключові слова: українська мова як іноземна, Інтернет, електронний курс, технологія навчання, інтерактивність.

Оцінюючи найвагоміші зміни в освіті за останні 10–15 років, бачимо, що абсолютна більшість із них пов'язана з результатами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес. Особливо це стосується вивчення мов. Однак за 18 аудиторних годин на тиждень, як визначено навчальною програмою з української мови як іноземної для підготовчих відділень університетів [4: 1], викладаючи традиційно, сформувати достатні мовленнєві навички у слухачів, особливо з Азії, практично важко. Не кажучи вже про формування термінологічного словника майбутнього студента, необхідного для здобуття знань з обраного фаху.

З іншого боку, хочемо ми цього чи не хочемо, Інтернет став найпопулярнішим середовищем для спілкування. Тому деякі провідні вищі навчальні заклади, де є підготовчі відділення для іноземних громадян, до них належить Львівський національний університет імені Івана Франка та Києво-Могилянська академія, викладають навчальні матеріали в Інтернеті [6: 1, 7: 1]. Матеріали обох сайтів відповідають РВМ (рівням володіння мовою, рекомендованим РРС) [1: 2] – „незалежний користувач”, „досвідчений користувач”. Аналіз змістового наповнення інших україномовних сайтів [8: 1, 9: 1, 10: 1] свідчить, що побудувати на них повноцінний навчальний процес для іноземців з Азії, які вивчають „з нуля” мову принципово іншої мовної системи, неможливо.

Тому *метою* нашого дослідження стала розробка Інтернет-адаптованого навчально-методичного забезпечення та електронних технологій навчання, що:

- відповідають дидактиці вивчення української мови як іноземної;
- дають змогу іноземцеві суттєво збільшити час спілкування українською мовою;

- забезпечують єдиний навчальний курс, автором і модератором якого є викладач української мови.

Апробовані інноваційні технології викладання склали педагогічну систему. Її частини:

1. Пропедевтика.
2. Аудиторне навчання.
3. Самонавчання.
4. Позааудиторне спілкування.
5. Атестація.

Продемонструємо, які технології і як використовують на різних етапах цієї системи. У питаннях вибору того чи іншого технічного рішення автор керувався педагогічною доцільністю – необхідністю найефективніше розв'язати те чи інше навчальне завдання.

На етапі *пропедевтичного* вивчення нової лексики використовують тлумачний аудіословник і перекладний словник (українсько-російсько-англійсько-китайський). Тлумачний словник виготовлений у формі таблиці, що містить дефініції лексем, малюнки, фото- чи відеофрагменти, які сприяють семантизації, а також плеєр для озвучення лексичних одиниць. Багаторазове прослуховування з опорою на графічний текст сприяє запам'ятовуванню лексичного матеріалу. Словники викладені в електронному курсі. Для того, щоб зайти на нього, треба зареєструватися. Кодове слово висилають додатково слухачеві на поштову скриньку. Кодове слово слухач вводить лише один раз (при першому відвідуванні дисципліни).

2. Аудиторне навчання проводять із використанням кількох навчальних технологій.

Перша – це традиційне усне спілкування. Ця робота ефективна у першому семестрі навчального року, коли іноземці вивчають „Розмовно-фонетичний курс української мови”, засвоюючи артикуляційно-слухові образи голосних і приголосних, особливості українського наголосу, інтонаційні конструкції, і викладач здійснює індивідуальну корекцію, формуючи необхідні вміння і навички. Головна роль викладача, його присутність поруч зі студентом на цьому етапі є беззаперечною. На цьому етапі основним засобом навчання є книга на паперовому носії [3:1–334]. Однак традиційна форма проведення лігвістичного предмета мала потужну технологію унаочнення та активізації процесів сприйняття.

За даними медико-психологічних досліджень, найбільше запам'ятовування спостерігається при поєднанні зорового і слухового каналів. Тобто найефективніше сприйняття інформації забезпечується при поєднанні вербальної та візуальної форм подання. Останнє є важливим з огляду на потребу періодично переключати увагу студентів під час лекції для стимуляції процесу запам'ятовування навчального матеріалу. 120-хвилинні лекції стомлюють більшість студентів: психофізіологічні особливості молоді людини не дають їй змоги концентрувати увагу більше 15–20 хвилин. Ігнорування цих обставин призводить до суттєвого пониження уваги і, як наслідок, зниження рівня сприйняття навчальної інформації, особливо в другій половині лекції.

Переконаливими є й такі підрахунки. Якщо прийняти весь багаж знань і навичок викладача за 100%, студенти сприймають 50–60%, якщо це новий для них матеріал. Тільки близько 30% вони правильно розуміють, а 10% запам'ятовують і будуть свідомо використовувати в подальшому. Отож, 90% нової інформації проходить повз студента. Продовжуючи попередні розрахунки, доходимо до

висновку, що коефіцієнт корисної дії вербальної форми подання навчальної інформації реально знижується до 10%. Ось чому у цій фазі навчального процесу потрібна візуалізація: схеми, графіки – усе те, що є концентрацією інформації, а не її словесним виразом. Суттєво змінити такий стан речей можна, використовуючи нові засоби навчання, у яких підсилено зоровий канал передавання інформації. До таких належать *інтерактивні* дошки, які дають можливість використовувати низку нових педагогічних прийомів під час викладання в аудиторії:

1) нанесення будь-якого малюнка за допомогою цифрових фломастерів поверх тексту, графічного зображення, фото- й відеокадрів;

2) стирання або прибирання написаного, збереження в пам'яті комп'ютера всієї інформації, що міститься на поверхні дошки;

3) редагування інформації в реальному часі, перенесення на друк на принтері, розсилання електронною поштою.

Збільшення ефективності застосування таких інструментів зростає при попередній підготовці до заняття з використанням можливостей, які дає програмне забезпечення інтерактивних дошок:

1) створення структури навчального заняття, додавання або прибирання файлів-сторінок за допомогою програми „Сортувальника сторінок”;

2) використання великої колекції різних навчальних матеріалів, шаблонів, малюнків тощо, додавання до неї свого змісту за допомогою програми „Колекція”;

3) імпортування просто під час заняття в структуру файлів-сторінок текстових файлів, фотографій, графіків, відео, гіперпосилань за допомогою програми „Вкладення”;

4) завчасна підготовка навчального матеріалу, збереження і подання у вигляді серії слайдів на дошці з будь-яким графічним коментарем – традиційний репродуктивний метод навчання.

Таким способом підтримувалося головне виконання усних вправ (вибрати правильні слова, поставити у відповідну форму, вписати пропущені букви).

Однак, опанувавши азбуку, потрібно нарощувати словниковий запас, що зумовлює інтенсифікацію навчального процесу в аудиторії (вчити не окремі слова, а тексти). Необхідність враховувати психофізіологічні особливості студентів, їхній лінгвістичний досвід приводить до поєднання групових та індивідуалізованих форм ведення навчального процесу (забезпечити слухачам різний характер завдань залежно від їхньої підготовленості і працездатності на занятті, постійний контроль за виконанням завдань, перевірка і миттєва корекція, зберігання контрольних форм звітності для аналізу успішності і т. д.). Виникає потреба у візуалізації і використанні мультимедійного супроводу. На цьому етапі повинна йти мова про використання цифрових мовних лабораторій (лінгафонних кабінетів нового покоління). Є низка цікавих рішень [5: 1, 12: 1]. Ми апробували систему HiClass, використавши як другу педагогічну технологію під час аудиторного навчання. HiClass – система управління комп'ютерним класом. Має англomовний інтерфейс для викладача, низку сервісів.

Як свідчить практика, вона дає змогу викладачеві здійснювати такі навчальні *сценарії*:

Індивідуальне виконання вправ з on-line-перевіркою викладачем.

Трансляція одного або різних зображень (декількох) екранів викладача на обрану кількість екранів студентів. Причому це може бути і презентація, і аудіо, і фільм (вікно „Broadcast”). Цей сценарій дає змогу вести навчальний процес комбіновано: спочатку фронтальне ознайомлення всіх студентів з одним правилом,

наприклад, граматики, а потім виконання вправ на закріплення за варіантами (перший варіант – 1, 3, 5, 7 ПК, другий варіант – 2, 4, 6, 8 ПК). Під час виконання вправ викладач має можливість „підглядати” за роботою кожного студента, спілкуватися з ним, цю розмову можуть чути й інші студенти (якщо в цьому є необхідність). І головне, оперативно вмішуватися – проводити корекцію – бачити екран конкретного студента, вносити виправлення, звертати на це його увагу. Це можна робити або через мікрофон (і почує тільки один студент), або написом, або виправляючи помилки безпосередньо в тексті на екрані студента. Не потрібно ходити по класу!

Ще одним педагогічним надбанням цієї технології є те, що студент, працюючи з клавіатурою, отримує навички письма та ще з перевіркою викладачем у режимі on-line.

Враховуючи різний характер сприйняття української мови іноземцями, які цю мову вивчають вперше, передбачено різну кількість завдань у варіантах, а також різний рівень складності. Для реалізації такої навчальної технології потрібно підготувати достатню кількість вправ. Звичайно, ідеальною є така схема – кожному студентові свій пакет завдань. Однак практика свідчить, що в цьому разі викладач не встигає переглянути всі тексти і внести „корекцію” у відведений час у всі екрани студентів, а якщо немає зворотного зв'язку, студенти або втрачають мотивацію активно працювати, або не бачать своїх помилок. Тому оптимальним є використання 3–4 варіантів завдань: тоді тексти для викладача знайомі і він швидко знаходить помилки.

Отже, така технологія дає змогу забезпечити індивідуальну траєкторію викладання української мови в аудиторії, чого не можна досягти традиційними способами навчання в групі.

2. *Комбіновані схеми виконання аудиторних завдань.* Один із студентів стає „викладачем” і проводить трансляцію на вибрані ПК студентів або на всі ПК. При цьому його можна підправляти (викладач контролює його клавіатуру і мишку). Ефективно це застосовувати під час перевірки домашніх фронтальних завдань або під час обговорення спільних характерних помилок, які траплялися найчастіше в роботах усіх студентів.

Є організаційні моменти, які допомагають керувати роботою студентських ПК. Функція „*Чорного екрана*” дає змогу зосереджувати увагу студентів на виконанні вправ, запропонованих викладачем, або блокує вихід на певні сайти, де розміщені словники. Через „*Online Practice Mode*” викладач блокує виконання інших завдань і підключає всіх користувачів ПК до віртуального диктофона. Функції „*Live*” і „*Live Cam*” можуть використовуватись для on-line-трансляції у прямому ефірі зображення з веб-камери, яка розміщена на ПК студента.

3. *Організація спілкування.* Спілкування – важлива навчальна функція під час групового вивчення мови. Сервіс „*Grouping*” дає змогу розбивати групу студентів на підгрупи, в межах яких вони можуть спілкуватися через мікрофони. Однак це можливе тільки при використанні спеціальних навушників, які практично не пропускають зовнішніх звуків.

Обмін електронною інформацією можливий через внутрішню електронну пошту – обміном файлів з виконаними завданнями або прохання про термінову допомогу „*Help*”.

4. *Організація тестування*. Тестування – обов’язковий елемент будь-якого навчального процесу. У програмі HiClass викладач може створювати тести стандартного виду і провести фронтальне тестування.

5. *Створення банку електронних лекцій*, які потім можна використовувати для повторення або самонавчання. Викладач за допомогою віртуального диктофона „Virtual Recorder” записує зі звуком усі операції, які відбуваються на екрані монітора, і використовує записаний файл як навчальний матеріал.

Важливо, що результати роботи студента на робочому столі зберігаються і можуть бути надані студенту після закінчення аудиторного заняття в роздрукованому або електронному вигляді. В останньому випадку студентові потрібно встановити на домашньому ПК віртуальний рекордер.

3. *Самонавчання* – важлива складова педагогічної системи. Організація самонавчання дає змогу не тільки закріпити набуті знання, а й удосконалити їх, приділяти більше часу українській мові. Тому докладніше розглянемо електронний курс у програмній оболонці Moodle [11: 1].

Контент курсу „Українська мова як іноземна” в Moodle:

1. Теоретичний матеріал з граматики, необхідний для розуміння текстів кінодіалогів. Представлений у формі Word –документа.
2. Графічний текст діалогів, який можна легко вивести в друк і використовувати для вивчення лексики української мови, граматичних конструкцій.
3. Глумачний аудіословник.
4. Перекладний словник (українсько-російсько-англійсько-китайський).
5. Банк інтерактивних кінофрагментів в Camtasia Studio.
6. Вправи.
7. Контрольні тести.
8. Додаткові ресурси.

Певний кінодіалог становить ядро уроку, відповідно, текст кінодіалогу визначає його тему, коло проблем для обговорення, вводить необхідну лексичну базу, стимулює вивчення певних граматичних структур і культурологічних феноменів. Цей текст є основою для формування навичок аудіювання, для роботи над правильною вимовою, а також вироблення точної інтонації.

Демонстрація кінофрагмента з діалогом відбувається в програмному продукті Camtasia Studio (розробник: TechSmith Corporation), який адаптований і розміщений у Moodle. Це дає підстави вважати сам діалог інтерактивним для слухача: синхронно до фраз, що звучать у кінофрагменті, на другому екрані з’являється текст діалогу. Керувати демонстрацією можна з допомогою плеєра. На екрані репліки діалогу виділені різним кольором (зеленим і синім), виділено також букви, які позначають наголошені звуки (червоний колір).

Електронний курс, який ми створили, або його окремі частини можна використовувати для пропедевтичного навчання і як домашнє завдання.

Робота над окремим уроком розпочинається з повторення граматичного матеріалу (елемент №1), який викладали на аудиторному занятті. Потім іде читання тексту діалогу (елемент №2) і ознайомлення з новими словами (елемент №3 і №4). Основний час самонавчання має бути витрачений на перегляд і вивчення діалогу з допомогою елемента №5. Тільки після цього можна виконувати вправи (елемент №6) і контрольні тести (елемент №7), результати яких автоматично потрапляють на сервер до викладача. Елемент №8 – перегляд повного фільму – знадобиться через

деякий час, коли у слухача з'явиться інтерес до сюжету фільму, долі героїв кінофрагментів.

Електронний курс слугує доповненням до підручника [3:1–334] і не може замінити педагогічні прийоми, характерні для аудиторної роботи викладача мови, такі як, наприклад, „фонетична зарядка”, „корекція вимови нових слів”, читання вголос, промовляння різних типів питальних речень тощо. Роль викладача як головної дійової особи навчального процесу виявляється тут ще і в тому, що він через систему авторизації в Moodle контролює послідовність доступу до електронного ресурсу відповідно до робочої програми з української мови. Безумовно, важливою є мотивація роботи слухачів над електронним курсом. Багаторічний досвід свідчить: якщо освітній ресурс високої якості (а також Інтернет-доступний) і є „домашнім зошитом”, який обов'язково перевіряє викладач до наступного заняття, то вивчення української мови йде швидше. До кінця навчального року іноземні слухачі демонструють вищий рівень володіння українською мовою, ніж при традиційному 18-годинному навчанні з використанням традиційних технологій навчання.

5. Позааудиторне спілкування. Під час організації навчання з використанням Інтернет-технологій найважливішою є сильна сторона цієї технології навчання – інтерактивність. Інтерактивне навчання можна визначити як такий режим навчання, який допускає постійний комунікаційний зв'язок між слухачами і навчальною системою в процесі їхньої продуктивної взаємодії. Такі зв'язки можуть бути як прямими (від учня до учня, від учня до вчителя, від учня до комп'ютера і т. д.), так і зворотними (від вчителя до учня); як безпосередніми (учитель-учень, учень-учень, учень-навчальна група), так і опосередкованими (учень-навчальна група-вчитель, учень-комп'ютер-вчитель).

Інтерактивність освітнього процесу у формі регулярних контактів між усіма учасниками навчального процесу протягом усього періоду навчання забезпечують активним зворотним зв'язком і регулярним контролем знань слухачів, що приводить до підвищення ефективності навчання загалом.

Цілями стимулювання інтерактивності в самонавчанні є:

- поліпшення мотивації пізнавальної діяльності;
- засвоєння способів діяльності, прийнятих у групі;
- розвиток критичного мислення та ініціативності;
- поліпшення саморегуляції діяльності внаслідок регулярного застосування самоконтролю і взаємоконтролю;
- підвищення ефективності навчання.

Розглянемо можливі види спілкування в межах курсу навчання:

1. Викладач → група.
2. Викладач → студент.
3. Студент → викладач.
4. Студент 1 → студент 2.
5. Група → студент і студент → група.

На початкових стадіях електронного курсу використовують три перші варіанти, коли викладач спілкується з групою і кожним студентом окремо. Проте для найбільшої ефективності курсу потрібно, щоб спостерігалася динаміка групи.

Під груповою динамікою психологи [2: 76] мають на увазі сукупність тих динамічних процесів, які одночасно відбуваються в малій групі за якусь одиницю часу і які знаменують собою рух групи від стадії до стадії, тобто її розвиток. Найважливішими з таких процесів є:

- процес утворення малої групи (тобто ті психологічні механізми, які роблять групу групою);
- розвиток групи, тобто проходження певних стадій;
- процеси групової згуртованості;
- розподіл рольових позицій і виділення лідерів;
- „нормоутворення”, тобто вироблення групових думок, правил і цінностей;
- групове ухвалення рішень;
- вирішення протиріч усередині груп.

Для запуску цих процесів пропонують використовувати різноманітні види завдань, які б стимулювали взаємодію спілкування серед студентів.

Технічно в курсі спілкування забезпечується відповідними сервісами: „форуми” і „чати”. Так, наприклад, вивчення теоретичного матеріалу може закінчуватись обговоренням складних для розуміння слухача питань на тематичному форумі. Модератором форуму є викладач, який ставить перше запитання і „провокує” дискусію. Так розв’язують два завдання: переконати слухача в необхідності готуватися, щоб не бути „не підготовленим”, а друга – пересвідчитись викладачеві, чи навчальний матеріал є зрозумілим для цієї аудиторії. Успішним форумом вважають той форум, який розв’язав навчальне завдання – поглибив знання, розширив розуміння, став середовищем для аналізу і засвоєння навчального матеріалу.

У процесі самостійної роботи у слухача можуть виникнути питання як технічного, так і змістового характеру. Цю проблему можна вирішити за допомогою on-line спілкування в чаті з викладачем.

5. Атестація. Контроль у навчальному процесі полягає в перевірці ходу і результатів теоретичного і практичного засвоєння слухачами навчального матеріалу. Оцінка знань, умінь і навичок, одержаних в електронних курсах для самонавчання, набуває особливого значення. Підвищується роль і значення об’єктивних і багатокритерійних форм контролю якості знань.

Контроль є найважливішим елементом навчального процесу (вивчення курсу без контролю знань – це лише знайомство з ним). Усю контрольну підсистему курсу проєктують так, щоб кожна тема була педагогічно і методично завершеною, тобто щоб слухач пройшов через повний цикл процесу засвоєння – від первинного сприйняття змісту до закріплення і застосування засвоєної інформації в запропонованих кінодіалогах.

Якість засвоєння слухачами навчального матеріалу, як і за традиційного підходу, можна характеризувати за рівнями засвоєння:

- 1) представлення;
- 2) відтворення;
- 3) умінь і навичок;
- 4) творчості.

Контрольний захід проводять на кожному уроці.

Як відомо, одним із найоб’єктивніших видів контролю, який позбавлений таких традиційних недоліків інших методів контролю знань, як неоднорідність вимог, невизначеність систем оцінювання, є тестування. Системи комп’ютерного контролю знань дають змогу сформулювати, провести опитування і зробити аналіз знань слухачів у зручний для всіх учасників навчального процесу час за допомогою сучасних інформаційних технологій. Їх поділяють на відкриті і закриті за можливістю внесення змін до програмної оболонки; на гнучкі і формалізовані за схемою

взаємодії; на глобальні і локальні за схемою взаємодії; профільні та універсальні за галузевим напрямом. Здебільшого модель системи комп'ютерного контролю має такі головні підсистеми:

- та, що проводить тестування;
- та, що існує для створення і редагування тестів;
- статистики;
- база даних питань;
- керування;
- база користувачів.

До найпоширеніших в Інтернеті систем комп'ютерного тестування, орієнтованих на проходження тестування через Web-інтерфейс, є й модуль оболонки Moodle (складова курсу).

Значимо, що для комп'ютерного тестування з української мови як іноземної ефективний контроль більшої частини лінгвістичного матеріалу можливий і необхідний. Це тести з граматики, аудіювання, електронні „диктанти”-тексти з помилками.

З метою вивільнення викладача від перевірки тестів ми надавали перевагу повністю комп'ютеризованому контролю, який включав автоматизований вибір завдань (генератором випадкових чисел), перевірку роботи з виведенням помилок і знятих за них балів, оформленням протоколу відповіді одразу (!) після здавання роботи. Задовільняють ці вимоги мережеві системи комп'ютерного тестування. Вони мають такі можливості:

- список питань може бути реалізований як у вигляді тексту, так і у вигляді малюнка, аудіо- чи відеофрагмента;
 - зміну параметрів тестування (часу, кількості балів і запитань тощо);
 - різні форми вибору відповіді: „один правильний”, „декілька правильних” і т. д;
 - у разі декількох спроб проходження тесту порядок питань змінюється.
- Після визначеної кількості спроб доступ закривається;
- зрозумілий і простий в експлуатації інтерфейс – здебільшого в ролі маніпулятора використовують мишу;
 - система працює незалежно від специфіки навчального предмета, з якого тестують слухачів;
 - система працює в мережі Інтернет.

Система тестування складається з таких блоків:

- блоку підготовки і редагування електронних тестових завдань;
- блоку підготовки документації, супутньої тестуванню (протоколів);
- блоку управління тестуванням і контролю за його процедурою (робоче місце викладача);
- блоку організації процедури тестування (робоче місце слухача);
- блоку статистичної обробки результатів тестування.

Перший блок системи забезпечує можливість введення бази даних тестових завдань (створення, коректування і видалення завдань). Другий блок призначений для формування матеріалів (довідників), необхідних для організації тестування. Третій блок забезпечує можливість управління процедурою тестування, контролю за її ходом, а також перегляду журналу тестування. Четвертий блок системи призначений для реалізації самої процедури тестування. П'ятий із блоків системи

забезпечує формування протоколів тестування і статистичну обробку результатів тестування.

Залежно від налагоджень, заданих викладачем, тестування можна проводити з контролем часу або без нього. Після закінчення тестування його результати для кожного, хто тестується, автоматично записують у поточний електронний журнал і можуть зберігати в основному журналі після закінчення тестування всієї групи.

Основні типи тестових питань:

- вибір однієї відповіді: можлива одна правильна відповідь;
- множинний вибір: можливі кілька правильних відповідей;
- відповідність: потрібно встановити відповідність між лівою і правою колонками, обираючи пари елементів.

До переваг комп'ютерних систем тестування над іншими системами оцінювання знань належать:

- 1) зведення впливу людського чинника при оцінюванні до нуля;
- 2) системна перевірка деякої суми знань дає можливість оперативно встановлювати прогалини у знаннях і оперативно реагувати;
- 3) автоматизована обробка результатів моніторингу;
- 4) вивільнення часу викладачеві для спілкування;
- 5) проведення точніших статистичних обробок ступеня засвоєння знань.

Отже, у запропонованому навчально-методичному забезпеченні та технології викладання української мови як іноземної поєднано традиційні аудиторні форми навчання (робота з паперовою книгою, письмо, говоріння) з інформаційно-комунікаційними технологіями навчання.

Особливістю запропонованих засобів навчання є те, що вони мережеві та інтернет-доступні: 24 години на добу і 7 днів на тиждень. Усе це дало можливість значно збільшити час перебування слухачів-іноземців в україномовному навчальному середовищі. Високий рівень інтерактивності при вивченні української мови, реалізований на програмному рівні, дає змогу вибудувати для кожного студента індивідуальну траєкторію навчання, що враховує його психофізіологічні дані та досвід у вивченні іноземних мов. Підсилюється процес сприйняття різноманітними медіа-можливостями і веб-сервісами, при цьому рутинна робота з перевірки граматики покладається на комп'ютерні системи з елементами штучного інтелекту.

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. укр. вид. С. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 24 с.
2. Иванова Е.Ф. Психология мышления и памяти / Е. Ф. Иванова. – Х. : Верун, 1990. – 323 с.
3. Кудіна Т. М. Українська мова як іноземна (початковий курс) / Т. М. Кудіна. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 334 с.
4. Навчальні плани та програми (довузівська підготовка іноземних громадян) / уклад. : Л. Г. Новицька, О. Ф. Гудзенко, М. І. Дудка та ін. – К.: Вид-во „Політехніка”, 2003. – Ч. 1. – 56 с.
5. Віртуальна лабораторія вивчення іноземної мови. Віртуальна цифрова лабораторія [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.2.echo.lu/telematics/education/en/projects/files/simulab> – Заголовок з екрана.
6. Києво-Могилянська академія [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukma.kiev.ua/ua/pub/websites/ufl/index.htm>
7. Львівський національний університет імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.lnu.edu.ua/lknp/nova/index.htm>
8. Нова мова [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.novamova.com.ua>

9. Уроки державної мови [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mova.kreschatic.kiev.ua>
10. Я розмовляю українською [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.arkas-proswita.iatp.org.ua>
11. Open Source Course Management System for Online Learning [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://moodle.org> – Заголовок з екрана.
12. Sixth Thematic Workshop on Digital Library Architectures [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.delos.info/newsletter/pdf/delos-newsletter-issue2.pdf>. – Заголовок з екрана.

**INNOVATIVE TECHNOLOGIES OF LEARNING
UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE
AT THE PREPARATION STUDY DEPARTMENT OF UNIVERSITY**

Liubov Matsko, Tamara Kudina

Internet customized tutorial of Ukrainian as foreign language at the preparation study department of university was developed. Network technologies of learning using developed systems were tested.

Key words: Ukrainian language as foreign, Internet, electronic course, learning technology, interactive.

**ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРЕПОДАВАНИЯ
УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО НА
ПОДГОТОВИТЕЛЬНОМ ОТДЕЛЕНИИ УНИВЕРСИТЕТА**

Любов Мацько, Тамара Кудина

Разработано Интернет-адаптированное учебно-методическое обеспечение преподавания украинского языка как иностранного в подготовительном отделении университета. Апробированы сетевые технологии обучения с применением разработанных систем.

Ключевые слова: украинский язык как иностранный, Интернет, электронный курс, технология обучения, интерактивность.

Стаття надійшла до редколегії 10.03.2011

Прийнята до друку 2.04.2011